

พฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของชาวชนบท

หมู่บ้านหนึ่งในจังหวัดเลย

Alcohol Drinking Behavior of Villagers in a Village of Loei Province

พิชญ์ อุตตมะเวทิน (Pissanu Uttamavatin)* ชัยยง ขามรัตน์ (Chaiyong Khamrat)**

บทคัดย่อ

การศึกษานี้รวบรวมข้อมูลโดยการทบทวนเอกสารและเก็บข้อมูลด้วยการสนทนากลุ่มเพื่อนำมาสร้างกรอบแนวคิด ซึ่งนำไปใช้สร้างแบบสัมภาษณ์สำรวจข้อมูลในหมู่บ้านหนึ่งของจังหวัดเลย ศึกษาในกลุ่มเยาวชน กลุ่มพ่อบ้านแม่บ้านและกลุ่มคนชรา ในช่วงมกราคม-มีนาคม 2542 ผลการสัมภาษณ์ผู้ดื่ม จำนวน 39 ราย มีอายุเฉลี่ย 42 ปี ร้อยละ 53.8 เป็นชายมีสมาชิกในครัวเรือนทั้งสิ้น 193 ราย ซึ่งร้อยละ 39.4 ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ประเภทเครื่องดื่มที่ดื่มบ่อยที่สุด ร้อยละ 66.7 นิยมบริโภคเหล้าขาว ส่วนการดื่มสาโทหรือเหล้าเถื่อนพบว่า ร้อยละ 23.1 ดื่มในรอบปีที่ผ่านมา ด้านความคิดเห็น ร้อยละ 66.7 เห็นว่าเหล้าขาวเป็นเหล้าสำหรับคนจน ร้อยละ 87.2 ไม่เห็นด้วยว่าตนเองดื่มเพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับช่วงเวลาที่ผ่านมา ในด้านการโฆษณาเครื่องดื่มเหล่านี้ทางโทรทัศน์ ร้อยละ 84.6 ไม่เห็นด้วย นอกจากนี้ ร้อยละ 69.2 และร้อยละ 61.5 รู้สึกไม่ดีถ้าเขาให้คนในครอบครัวและเพื่อนบ้านหรือเพื่อนร่วมงานเห็น ตามลำดับ ยิ่งไปกว่านั้นร้อยละ 69.2 คิดว่าจะเลิกดื่ม ความรู้ที่มีต่อการดื่ม จำนวน 10 ประเด็น พบว่า ส่วนใหญ่มีความรู้ที่ถูกต้องในเรื่องดังกล่าวค่อนข้างสูง ที่พบสูงสุดพบร้อยละ 97.4 ทราบว่าหญิงตั้งครรภ์หรือให้นมบุตรไม่ควรดื่ม รองลงมาร้อยละ 92.3 ทราบว่าการบริโภคอาหารให้ครบ 5 หมู่ เป็นการเพิ่มกำลังดีกว่าการดื่ม ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างความถี่ในการดื่มและภาวะโภชนาการของผู้ดื่มพบมีความสัมพันธ์อย่างไม่มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

Abstract

The data of the study were gathered from both existing information as well as applied a qualitative method of focus group discussion. Those data were used to develop a conceptual framework of this study and an interview guideline for data collection in a village of Loei Province. Various groups of the villagers including teenager, adult and elderly were interviewed during January and March 1999. Results from 39 respondents of which age averaged were 42 indicated a male predominance (53.8%). There were 193 persons for their entire family members. Among this number, 39.4% consumed liquors. Indigenous Thai whisky (Loa Kao) was the most popular liquor consumed among the respondents (66.7%). Moreover, there were 23.1% of respondents started drinking illegal (native) liquors known as or Sa-Toh last years. According to their perceptions on liquor consumption, 66.7% of the drinkers believed that White Thai whisky (Lao Kao) was for the poor. Most of the alcohol drinkers (87.2%) did not accepted that they consumed more liquor comparing to what they previously did. Most of the respondents (84.6 percent) did not approve liquor advertisements on the televisions. To a certain point, 69.2% and 61.5% of them feel uncomfortable to expose drunkenness to their household members and neighbor or colleagues, respectively. Moreover, 69.2% of the respondents considered that they would quit drinking. Among the 10 issues concerning people's perception towards drinking, majority of them had a proper or sufficient knowledge, especially 97.4% of them perceived that drinking during pregnancy and lactation should be avoided. To a lesser extent (92.3%) of them stated that proper consumption of the 5 groups of fundamental food could help generating more powers than drinking. There were no significant relationships between the frequency of drinking and the nutritional status of drinkers in this study. ($p > 0.05$)

คำสำคัญ: พฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
Keyword: Alcohol Drinking Behavior

* รองศาสตราจารย์ ภาควิชาโภชนาการ คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาบริหารงานสาธารณสุข คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

บทนำ

ปัญหาที่เกิดจากการดื่มสุราเป็นปัญหาเรื้อรังยากแก่การแก้ไข และเป็นปัญหาที่แพร่ไปเกือบทุกหนทุกแห่ง ไม่ว่าในเขตเมืองหรือชนบท แม้ทราบกันดีว่าการเสพสุราเป็นสิ่งที่นำไปสู่ความวิบัติ แต่ก็ยังมีผู้ที่นิยมดื่มอยู่ทั่วไป ซึ่งสังเกตจากงานกิจกรรมต่างๆ ในสังคม เช่น งานเทศกาลต่างๆ งานบุญประเพณี หรือแม้แต่ไม่มีงานเหล่านี้ ก็มีผู้คนอีกไม่น้อยที่นิยมดื่มสุราเพื่อความสนุกสนาน หรือเพื่อดับความทุกข์ ซึ่งอาจเกิดจากปัญหาส่วนตัว ปัญหาเศรษฐกิจหรือปัญหาจากการทำงานหรืออื่นๆ ซึ่งจากการสำรวจเมื่อปี พ.ศ. 2539 พบว่า คนไทยนิยมดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ถึงร้อยละ 31-32 และพบมีผู้ดื่มทุกวันประมาณ 1,315,969 ราย คิดเป็นอัตรา 22.2 ต่อประชากรพันราย รวมการดื่มสุราทั้งปีประมาณ 627,600 พันลิตร คิดเฉลี่ย 30.21 ลิตร/คน/ปี และดื่มเบียร์ถึง 714,400 พันลิตร คิดเฉลี่ย 34.34 ลิตร/คน/ปี (กระทรวงสาธารณสุข, 2540) การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นประจำนอกจากจะทำให้สิ้นเปลืองเงินเป็นจำนวนมากโดยเปล่าประโยชน์แล้ว ยังเป็นสาเหตุให้เกิดอุบัติเหตุในการจราจร และยังเป็นเหตุให้ต้องก่อกวนเสียเงินเสียทอง สูญเสียชื่อเสียงเกียรติยศ ตลอดจนคุณภาพของแอลกอฮอล์ยังเป็นอันตรายต่ออวัยวะทุกระบบของร่างกาย ซึ่งนำไปสู่โรคต่างๆ ตามมา อาทิเช่น โรคขาดสารอาหาร โรคตับแข็ง โรคกระเพาะ เป็นต้น (เทพินทร์, 2541)

จากปัญหาที่กล่าวมาทั้งหมด ทางคณะผู้วิจัยได้เล็งเห็นความสำคัญที่จะศึกษาข้อมูลพื้นฐานของพฤติกรรมกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของชาวชนบท เพื่อที่จะได้ใช้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษา

- 1) พฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของชาวชนบทหมู่บ้านหนึ่งในจังหวัดเลย
- 2) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะโภชนาการกับความถี่ในการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในหมู่บ้านที่ศึกษา

วิธีการศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษานี้ ศึกษาถึงพฤติกรรมกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ครอบคลุมกลุ่มเยาวชนชาย เยาวชนหญิง กลุ่มพ่อบ้าน กลุ่มแม่บ้าน และกลุ่มวัยชรา ในหมู่บ้านหนึ่งซึ่งอยู่ในเขตชนบทของจังหวัดเลย โดยมีเนื้อหาครอบคลุมถึงอายุที่เริ่มบริโภค กลุ่มคนที่นิยมบริโภค สาเหตุการบริโภค ชนิดเครื่องดื่ม แหล่งที่มา ค่าใช้จ่าย ปริมาณและความถี่ในการดื่ม ช่วงเวลาและฤดูกาลที่ดื่มและไม่ดื่ม วิธีการบริโภค ความรู้และทัศนคติที่มีต่อการดื่ม และผลกระทบที่เกิดจากการดื่ม โดยเฉพาะภาวะโภชนาการและด้านอื่นๆ

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

- 1) เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หมายถึง เครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์ทุกชนิดที่ชาวบ้านในพื้นที่ศึกษาบริโภค
- 2) พฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หมายถึง ความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติของชาวบ้านในพื้นที่ศึกษาที่มีต่อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
- 3) ภาวะโภชนาการในการศึกษานี้ หมายถึง ดัชนีความหนาของร่างกายของคนไทย (Body Mass Index = BMI) โดยผู้มีภาวะโภชนาการปกติจะมีค่าอยู่ระหว่าง 18.5-24.9 กิโลกรัม/เมตร² ซึ่งถ้าผลคำนวณมีค่าต่ำกว่า 18.5 หมายถึง บุคคลนั้นมีภาวะของโรคขาดอาหาร แต่ถ้ามีค่ามากกว่า 24.9 หมายถึง บุคคลนั้นมีภาวะของโรคอ้วน (คณะกรรมการกำหนดสารอาหาร, 2532)

รูปแบบการศึกษา

เป็นการศึกษาเชิงพรรณนาด้วยการเก็บข้อมูลทั้งเชิงคุณภาพ (Qualitative Method) และการศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative Method) โดยศึกษาข้อมูลเอกสารและวิจัยที่มีผู้ศึกษาไว้แล้ว และใช้วิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อนำไปสร้างกรอบแนวความคิดให้ละเอียดยิ่งขึ้น ซึ่งนำไปสู่การสร้างแบบสัมภาษณ์เพื่อใช้เก็บข้อมูลเชิงปริมาณ

กลุ่มเป้าหมายและขนาดตัวอย่างในการศึกษาเชิงปริมาณ ได้จากการคำนวณขนาดตัวอย่าง ($n = 37$ คน) โดยสุ่มเลือกกระจายตามสัดส่วนเพศของกลุ่มเยาวชนหญิง กลุ่มเยาวชนชาย กลุ่มพ่อบ้าน กลุ่มแม่บ้าน และกลุ่มผู้สูงอายุ

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้ Chi-Square, %, Mean และ S.D.

ผลการศึกษา

ผลการสัมภาษณ์ผู้ที่ดื่มหรือเคยดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จำนวน 39 ราย พบว่า ส่วนใหญ่มีอายุเฉลี่ย 42 ปี เป็นเพศชาย ร้อยละ 53.8 มีการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 82.0 และร้อยละ 89.7 มีอาชีพทำนา (ดูตารางที่ 1)

ผลการสัมภาษณ์ถึงจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จำนวน 193 ราย พบว่า ร้อยละ 37.8 ไม่ดื่ม (จำนวน 73 ราย และไม่รวมเด็กอายุต่ำกว่า 12 ปี) ร้อยละ 39.4 (จำนวน 76 ราย) ยังคงดื่มอยู่ และร้อยละ 5.7 (จำนวน 11 ราย) เลิกดื่มแล้ว ในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ครั้งแรกนั้น ผู้ดื่มมีอายุเฉลี่ย 20.6 ปี และดื่มมานานแล้ว เฉลี่ย 15.8 ปี เหตุผลของการดื่มครั้งแรกส่วนใหญ่ ร้อยละ 46.2 ให้เหตุผลว่าเอาอย่างเพื่อนหรือเพื่อนชานา รองลงมา ร้อยละ 38.5 ให้เหตุผลการดื่มว่า "เป็นการเข้าสังคมจึงจำเป็นต้องดื่ม" ประเภทของเครื่องดื่มที่ดื่มบ่อยที่สุดพบว่า ร้อยละ 66.7 บริโภคเหล้าขาวบ่อยที่สุด รองลงมา ร้อยละ 23.1 ดื่มเบียร์ เหตุที่ดื่มบ่อยพบว่า ร้อยละ 43.6 ให้เหตุผลว่ามีราคาถูกรองลงมา ร้อยละ 25.6 เห็นว่ามีรสชาติดี ส่วนเครื่องดื่มที่ชอบมากที่สุด ร้อยละ 51.3 เป็นเหล้าขาว รองลงมา ร้อยละ 30.8 เป็นเบียร์ ในการบริโภคเหล้าสาโทหรือเหล้าเถื่อนในปีที่ผ่านมา ร้อยละ 23.1 ดื่ม ส่วนเหตุผลที่ต้องดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นประจำ ร้อยละ 79.5 ดื่มเนื่องจากต้องดื่มในงานบุญประเพณีหรือเทศกาลสำคัญต่างๆ (รายละเอียดของแต่ละงานบุญประเพณีที่ดื่ม ดูตารางที่ 2) รองลงมา ร้อยละ 7.7 ดื่มเนื่องจากเพื่อนฝูงชักชวน ส่วนวิธีการได้มาพบว่า ร้อยละ 61.5 ชาวบ้านต้องใช้จ่ายเงินซื้อด้วยตนเอง รองลงมา ร้อยละ

35.9 ผู้อื่นจ่ายเงินซื้อให้ ปริมาณที่ดื่มแต่ละครั้งพบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 25.6 บริโภคครั้งละหนึ่งก๊ก รองลงมา ร้อยละ 20.5 บริโภคครั้งละมากกว่าหนึ่งกกลม ปริมาณการดื่มจนพอใจในแต่ละครั้งร้อยละ 92.3 จะดื่มเพียงเริ่มรู้สึกมีนิริระ ร้อยละ 7.7 ดื่มจนเมา ส่วนความถี่ในการดื่มพบว่า ร้อยละ 76.9 นานๆ ดื่มครั้ง รองลงมา ร้อยละ 18.0 ดื่ม 1-2 ครั้งต่อเดือน ช่วงเวลาที่ดื่มในแต่ละวันพบว่า ร้อยละ 84.6 บริโภคหลังเลิกงาน รองลงมา ร้อยละ 7.7 บริโภคก่อนลงมือทำงาน ระยะเวลาที่ใช้ดื่มแต่ละครั้ง พบว่า ร้อยละ 41.0 นิยมบริโภคครั้งละน้อยกว่าครึ่งชั่วโมง รองลงมา ร้อยละ 33.3 ใช้เวลามากกว่าครึ่งชั่วโมงถึงหนึ่งชั่วโมง สำหรับช่วงเวลาที่ตั้งดื่มพบร้อยละ 94.9 งดดื่มในช่วงไม่สบายหรือแพทย์สั่งงด รองลงมา ร้อยละ 84.6 งดในวันพระหรือวันสำคัญทางศาสนา ส่วนการดื่มในขณะตั้งครรภ์พบร้อยละ 5.1 ขณะให้นมบุตรไม่พบมีการดื่ม สำหรับงานบุญที่นิยมดื่มมากที่สุดคือ งานแต่งงาน รองลงมา เป็นงานบุญบั้งไฟ สถานที่ที่นิยมดื่มบ่อยที่สุดพบว่า ร้อยละ 48.7 นิยมดื่มที่บ้านเพื่อน รองลงมา ร้อยละ 23.1 นิยมดื่มที่บ้านตนเอง ส่วนจำนวนผู้ร่วมดื่มแต่ละครั้งพบว่า ร้อยละ 79.5 นิยมดื่มร่วมกับผู้อื่นมากกว่า 5 คนขึ้นไป รองลงมา ร้อยละ 20.5 นิยมดื่มร่วมกับผู้อื่น 2-5 คน เมื่อสัมภาษณ์ถึงหลักในการดื่มพบว่า ร้อยละ 89.7 ไม่มีหลักในการดื่ม รองลงมา ร้อยละ 7.7 ดื่มพอให้ทานข้าวได้ สำหรับส่วนผสมที่นิยมเติมลงในเครื่องดื่มพบว่า ร้อยละ 53.8 ไม่นิยมใส่ส่วนผสมใดๆ รองลงมา ร้อยละ 38.5 นิยมผสมเครื่องดื่มบำรุงกำลัง เหตุผลของการผสม ร้อยละ 50.0 ใส่เพื่อทำให้มีรสชาติดีขึ้น รองลงมา ร้อยละ 33.3 เพื่อทำให้ดื่มได้ง่ายขึ้น การดื่มและการบริโภคอาหารพบว่า ร้อยละ 43.6 นิยมดื่มไปพร้อมกับการรับประทานอาหาร รองลงมา ร้อยละ 41.0 นิยมดื่มก่อนมีอาหาร ชนิดกับแกล้มที่นิยมบริโภคมากที่สุด ร้อยละ 41.0 นิยมบริโภคกับเนื้อสัตว์ดิบ รองลงมา ร้อยละ 15.4 ไม่นิยมบริโภคกับแกล้ม และร้อยละ 15.4 เช่นกัน นิยมบริโภคกับขนมเกรียบกุ้ง (ดูตารางที่ 3) ส่วนการบริโภคอาหารหลังการดื่มพบว่า ร้อยละ 30.8 รับประทานอาหารทุกครั้ง และรับประทานได้เพิ่มขึ้น รองลงมา ร้อยละ 28.2

ไม่รับประทานอาหารอื่นอีก ผลกระทบที่เกิดจากการดื่มพบว่า ร้อยละ 46.2 ไม่ต้องการให้ใครรู้ว่าดื่มเป็นประจำ รองลงมาร้อยละ 30.8 มีความรู้สึกถึงความจำไม่ดี (ดูตารางที่ 4) ส่วนการขับรถหลังดื่มพบว่า ร้อยละ 48.8 ไม่ขับรถหลังดื่ม รองลงมาร้อยละ 33.3 ขับรถขณะมีเมเมาซึ่งในจำนวนนี้ร้อยละ 5.1 เคยเกิดอุบัติเหตุ สำหรับโรคประจำตัวของผู้ที่ดื่มพบว่า ร้อยละ 17.9 เป็นโรคกระเพาะ รองลงมาร้อยละ 12.8 เป็นโรคความดันโลหิตสูง (ดูตารางที่ 5) ซึ่งในกลุ่มที่มีโรคประจำตัวร้อยละ 35.0 ยังคงดื่มอยู่ต่อไป โดยให้เหตุผลว่าไม่ได้เจ็บป่วยอะไรมากส่วนในการใช้จ่ายเงินเพื่อซื้อหาเครื่องดื่มพบว่า ร้อยละ 25.0 ต้องเป็นหนี้ จากการสำรวจค่าใช้จ่ายในการซื้อหาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในแต่ละครั้งพบเฉลี่ย 34.50 บาท

ผลการสำรวจด้านความคิดเห็นพบว่า ร้อยละ 66.7 เห็นว่าเหล้าขาวเป็นเหล้าสำหรับคนจน ส่วนเหล้าแดงหรือเหล้าต่างประเทศเป็นเหล้าสำหรับผู้มีฐานะ ร้อยละ 87.2 ไม่เห็นด้วยว่าตนเองดื่มเพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับช่วงเวลาที่ผ่านมา ร้อยละ 69.2 ไม่เห็นด้วยกับการดื่มเมื่อท้องว่าง ส่วนความเชื่อที่มีต่อการดื่ม ร้อยละ 17.9 เชื่อว่าเหล้าดองยา:เมื่อดื่มแล้วทำให้มีพลังเพิ่มขึ้น และร้อยละ 15.4 เชื่อว่าเหล้าสามารถทำให้พยาธิในปลาหรือเนื้อที่รับประทานเข้าไปตายได้ ส่วนความเชื่อในขณะตั้งครรภ์พบร้อยละ 89.7 เห็นว่าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีข้อเสียมากกว่าข้อดี และร้อยละ 38.5 เห็นว่าการดื่มขณะตั้งครรภ์จะไปลูกหรือทำให้ทารกแท้งได้ ส่วนความรู้สึกปลอดภัยที่มีต่อการดื่มพบว่า ร้อยละ 33.3 และร้อยละ 17.9 มีความรู้สึกไม่ปลอดภัย เมื่อดื่มสาโทหรือเหล้าเถื่อน และเหล้าดองยา ตามลำดับ เนื่องจากอาจมีสารพิษเจือปนส่วนความรู้สึกที่มีต่อการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์พบว่า ร้อยละ 7.7 เมื่อดูโฆษณาทางโทรทัศน์แล้วรู้สึกอยากดื่ม และพบว่าร้อยละ 84.6 ไม่เห็นด้วยกับการโฆษณาเครื่องดื่มเหล่านี้ทางโทรทัศน์ ส่วนความรู้สึกที่มีหลังการดื่มพบว่า ทุกรายไม่รู้สึกรงหรือหงุดหงิดเมื่อไม่ได้ดื่ม และยังพบว่าร้อยละ 64.1 รู้สึกอยากอาหารเมื่อดื่ม ร้อยละ 25.6 เห็นด้วยเมื่อดื่มแล้วทำให้รู้สึกสบายใจ ร้อยละ 20.5 เห็นด้วยว่าเมื่อดื่มแล้วทำให้รู้สึกมีกำลัง

เพิ่มขึ้น นอกจากนี้พบว่าร้อยละ 69.2 และร้อยละ 61.5 รู้สึกไม่ดีถ้าเมาให้คนในครอบครัวและเพื่อนบ้านหรือเพื่อนร่วมงานเห็น ตามลำดับ และร้อยละ 69.2 คิดจะหยุดหรือเลิกดื่ม

ผลการซักถามความรู้ที่มีต่อการดื่มจำนวน 10 ประเด็น พบว่า ชาวบ้านมีความรู้ค่อนข้างดี ประเด็นที่พบว่ามีความรู้มากที่สุด พบร้อยละ 97.4 รู้ว่าหญิงขณะตั้งครรภ์หรือให้นมบุตรไม่ควรดื่ม รองลงมาร้อยละ 92.3 รู้ว่าการบริโภคอาหารให้ครบ 5 หมู่ เป็นการเพิ่มกำลังดีกว่าการดื่มส่วนความรู้ที่ชาวบ้านรู้ไม่มากนักหรือรู้ต่ำสุดพบเพียงร้อยละ 15.4 รู้ถึงผลดีของการดื่ม ร้อยละ 17.9 รู้ว่าเหล้าดองยา สมุนไพร อาจทำให้เกิดอาการตาบอดได้ (ดูตารางที่ 6)

ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ความถี่ในการดื่มและโรคประจำตัวกับภาวะโภชนาการของผู้ดื่มพบมีความสัมพันธ์อย่างไม่มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 (ดูตารางที่ 7)

ข้อเสนอแนะ

1. จากประเด็นการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ครั้งแรก ร้อยละ 46.2 ให้เหตุผลว่าเอาอย่างเพื่อนหรือเพื่อนชวน อีกร้อยละ 38.5 ให้เหตุผลว่าเป็นการเข้าสังคม จึงจำเป็นต้องดื่ม

ข้อเสนอแนะ อาจแก้โดยการให้ความรู้ผ่านในระบบการศึกษา หรือสร้างค่านิยมใหม่ในการเข้าสังคม ไม่จำเป็นต้องใช้เครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสื่อ หรือเป็นเครื่องมือในการคบหากันของคนในสังคม

2. มีบางประเด็นที่ผู้ดื่มมีความเชื่อ ความรู้หรือการปฏิบัติที่ไม่ถูกต้อง เช่น ร้อยละ 41.0 ดื่มน้ำก่อนมีอาหาร ร้อยละ 41.0 นิยมบริโภคกับเนื้อดิบ ร้อยละ 15.4 เชื่อว่าเหล้าสามารถทำให้พยาธิในปลาหรือเนื้อที่รับประทานเข้าไปตายได้ ร้อยละ 35.0 ดื่มขณะที่มีโรคประจำตัว เช่น โรคกระเพาะ โรคความดันโลหิต ผลเสียของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์พร้อมยาหรืออาหารหรือผลไม้ที่มีแคลอรีสูง เช่น ทุเรียน เป็นต้น ซึ่งมีผู้มีความรู้ด้านนี้เพียงร้อยละ 35.9

ข้อเสนอแนะ ควรมีการให้ความรู้หรือการประชาสัมพันธ์ในประเด็นข้างต้นมากยิ่งขึ้น อาจให้ผ่านทางสื่อต่างๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ ฯลฯ

3. จากประเด็นที่ผู้ดื่ม ร้อยละ 69.2 คิดจะเลิกดื่ม

ข้อเสนอแนะ ควรหาวิธีการหรือผู้ที่เลิกดื่มแล้วมาให้ความรู้หรือรณรงค์ให้มีการเลิกดื่ม

4. การศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไปมีดังนี้

4.1 จากประเด็น ร้อยละ 69.2 และ ร้อยละ 61.5 รู้สึกไม่ดีถ้าเมาให้คนในครอบครัวและเพื่อนบ้านหรือเพื่อนร่วมงานเห็น ประเด็นดังกล่าวคาดว่าจะมีกลไกของสังคมควบคุมพฤติกรรมดังกล่าว ซึ่งรายละเอียดดังกล่าวควรที่จะมีการศึกษาให้ละเอียดมากขึ้น เพื่อใช้ส่งเสริมให้มีกลไกของสังคมดังกล่าวคงอยู่หรือส่งเสริมให้มีการปฏิบัติมากขึ้น

4.2 การวิจัยอีกประเด็นที่น่าสนใจก็คือ เหตุผลที่ทำให้มีบุคคลบางกลุ่มเลิกดื่ม และวิธีที่ทำให้เลิกดื่ม

4.3 อันตรายจากเหล้าตองยา สาโท และเหล้าเถื่อน ควรมีการนำตัวอย่างของเครื่องดื่มดังกล่าวมาตรวจวิเคราะห์ ทั้งสารพิษ แบคทีเรีย โลหะหนัก ฯลฯ หรือให้ความรู้แก่ประชาชนถึงอันตรายต่อร่างกาย

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้สำเร็จลงได้ด้วยการสนับสนุนทุนวิจัยจากมหาวิทยาลัยขอนแก่น และได้รับความร่วมมือจากชาวบ้านทุกคนในเขตพื้นที่ศึกษา ตลอดจนพนักงานเก็บข้อมูลทุกท่านที่ให้การช่วยเหลือในการเก็บข้อมูลทางคณะผู้วิจัยใคร่ขอขอบพระคุณทุกฝ่ายที่ได้ให้การช่วยเหลือและสนับสนุนมา ณ โอกาสนี้ด้วย

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงสาธารณสุข. 2540. *การสาธารณสุขไทย พ.ศ. 2538-2539*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- คณะกรรมการจัดทำข้อกำหนดสารอาหารประจำวันที่ร่างกายควรได้รับของประชาชนชาวไทย. 2532. *ข้อกำหนดสารอาหารที่ควรได้รับประจำวันและแนวทางการบริโภคอาหารสำหรับคนไทย*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- เทพินทร์ พืชานุรักษ์. 2541. *พฤติกรรมการบริโภคสุรา*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (n = 39 ราย)	ร้อยละ
อายุ		
- $\bar{X} \pm SD$ (ปี)	42.44 \pm 17.07	
- Min - Max (ปี)	15-76	
เพศ		
- ชาย	21	53.8
- หญิง	18	46.2
สถานภาพ		
- เยาวชนชาย	7	17.9
- เยาวชนหญิง	5	12.8
- พ่อบ้าน	8	20.5
- แม่บ้าน	9	23.1
- ผู้สูงอายุ (อายุ \geq 60 ปี)	10	25.7
ระดับการศึกษา		
- ไม่ได้เรียน	1	2.6
- ประถมศึกษา	32	82.0
- มัธยมศึกษา	5	12.8
- อุดมศึกษา	1	2.6
อาชีพ		
- กำลังศึกษา	4	10.3
- ทำนา	35	89.7

ตารางที่ 2 จำนวนร้อยละของการดื่มในช่วงงานบุญประเพณีต่าง ๆ ในรอบปีที่ผ่านมา (n = 39 ราย)

งานบุญ	จำนวน	ร้อยละ
บุญปีใหม่	26	66.7
บุญพระเวส	7	17.9
บุญแจกข้าว	15	38.5
บุญสงกรานต์	27	69.2
บุญบั้งไฟ	28	71.8
บุญบวชนาค	1	2.6
บุญเบิกบ้าน	2	5.1
บุญเข้าพรรษา	8	20.5
บุญข้าวสาก	2	5.1
บุญข้าวประดับดิน	2	5.1
บุญออกพรรษา	11	28.2
บุญกฐิน/บุญผ้าป่า	13	33.3
บุญลอยกระทง	2	5.1
บุญขึ้นบ้านใหม่	19	48.7
บุญแต่งงาน	34	87.2
บุญงานศพ	11	28.2

ตารางที่ 3 จำนวนร้อยละของชนิดกับแกล้มที่นิยมบริโภคมากที่สุด

ชนิดกับแกล้ม	จำนวน (n = 39 ราย)	ร้อยละ
เนื้อสัตว์ดิบ	16	41.0
ไม่มีกับแกล้ม	6	15.4
ขนมเกียบกุ้ง	6	15.4
เมล็ดแตงโม	3	7.7
ถั่วคั่ว/ไก่แก้ว	2	5.1
อื่น ๆ	6	15.4

ตารางที่ 4 จำนวนร้อยละของผลกระทบที่เกิดจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ผลกระทบจากการดื่ม	จำนวน (n = 39 ราย)	ร้อยละ
เมื่อดื่มแล้วเมาไม่ได้สติบ่อยๆ	5	12.8
ความจำไม่ค่อยดี	12	30.8
ขณะที่ดื่มมักไม่นิยมรับประทานอาหาร	8	20.5
มักละทิ้งครอบครัวและหน้าที่การงาน	6	15.4
ไม่ต้องการให้ใครรู้ว่าดื่มเป็นประจำ	18	46.2

ตารางที่ 5 จำนวนร้อยละของโรคประจำตัวของผู้ให้สัมภาษณ์

โรคประจำตัว	จำนวน (n = 39 ราย)	ร้อยละ
ไม่มี	19	48.7
กระเพาะอาหาร	7	17.9
ความดันโลหิตสูง	5	12.8
เบาหวาน	1	2.6
ไต	1	2.6
อื่นๆ	6	15.4

ตารางที่ 6 จำนวนร้อยละของการมีความรู้ที่ถูกต้องของชาวชนบทอีสานที่มีต่อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ประเด็นความรู้	จำนวน (n = 39 ราย)	ร้อยละ
1. หญิงตั้งครรภ์หรือหญิงให้นมบุตรไม่ควรดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	38	97.4
2. ขณะเจ็บป่วยไม่ควรดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	34	87.2
3. ผลดีของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่อร่างกาย	6	15.4
4. เหล้าโรงที่ผลิตโดยรัฐมีความปลอดภัยกว่าเหล้าเถื่อนหรือสาโท	17	43.6
5. เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไม่จัดเป็นสารอาหาร	29	74.4
6. ไม่ควรดื่มสุรากับของหวานหรือผลไม้ที่มีรสหวานจัด	14	35.9

ตารางที่ 6 จำนวนร้อยละของการมีความรู้ที่ถูกต้องของชาวชนบทอีสานที่มีต่อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (ต่อ)

ประเด็นความรู้	จำนวน (n = 39 ราย)	ร้อยละ
7. สุราที่บริโภคพร้อมเนื้อสัตว์ดิบไม่สามารถฆ่าพยาธิในเนื้อสัตว์ดิบได้	32	82.1
8. อันตรายของการบริโภคแอลกอฮอล์พร้อมกับบริโภคยา	34	87.2
9. เหล้าดองยาสมุนไพรอาจเป็นสาเหตุของอาการตาบอดได้	7	17.9
10. การบริโภคอาหารให้ครบ 5 หมู่ เป็นการเพิ่มกำลังดีกว่าการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	36	92.3

ตารางที่ 7 ความสัมพันธ์ระหว่างการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โรคประจำตัว กับภาวะโภชนาการ (n = 39 ราย)

ความสัมพันธ์	χ^2	p-value
- ภาวะโภชนาการกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	3.488	0.480
- ภาวะโภชนาการกับความถี่ในการดื่มในหนึ่งสัปดาห์	4.539	0.338
- ภาวะโภชนาการกับโรคประจำตัว	15.674	0.109